

ZADRUGAR

Glasilo „Nabavljalne zadruge uslužbencev drž. železnic v Sloveniji“ v Ljubljani VII.

Izhaja vsakega prvega v mesecu. = Naročnina letno za nečlane Din 18.—. = Posamezna številka stane Din 150. = Dopisi in reklamacije naj se pošiljajo na upravni odbor N. Z. U. D. Ž. Ljubljana VII.

Prodajalec

Trgovec se ponuja konzumentu z raznimi plakati in oglasi v listih, z mamečimi izložbami in raznimi svetlobnimi reklamami, s katerimi skuša kupca pridobiti.

Vendar se vrši zadnje dejanje te reklame v trgovini, ki ni nič več in nič manj kot razgovor med dvema osebama, med odjemalcem in prodajalcem.

Kupec si izbere gotovo blago, ki mu ugaja, nima pa tiste sposobnosti spoznavati razlike v kakovosti blaga.

Pogosto pa niti ne pozna predmeta, ki ga želi kupiti.

V takem položaju potrebuje pomoči in nasveta, za to želi postrežbe, ki mu jo nudi prodajalec. Zadnji mu je seveda na uslugo.

Prodajalec sedaj vrši dve službi: z eno skuša postreči in ustreči odjemalcu, a z drugo mora služiti svojemu gospodarju trgovcu.

Kadar je preveč na strani gospodarja trgovca, takrat ga premamlja skušnjava, da obesi dobrodušnemu kupcu slabo in preležano blago, ker se je dal uplivati od njega.

Položaj prodajalca je v vsakem oziru zelo težaven, ker slab prodajalec je tisti, ki razpeča veliko in slabega blaga ter kupca za vedno odžene od sebe, nima pa tudi obstanka, ako ne živi v ponosni zavesti, da zastopa svojega gospodarja, da brani koristi svojega podjetja, napram kupcu in njega pretiranim zahtevam.

On mora biti na eni strani uslužbenec odjemalca, in kot tak mora uganiti njegove želje, razumevati, razlagati, pomagati njegovemu opominu in izboljšati njegov okus, na drugi strani pa mora biti uslužbenec producenta-trgovca, katerih blago spravlja med ljudstvo, katerih promet pospešuje.

Vloga prodajalca zahteva glavo in srce, razumno sodbo, pametno preračunjanje in uživetje v tuje mišljenje in hotenje.

Po vsem tem moremo šele prav razumeti kakšno vsebino tvori izraz, da je umetnost dobro prodajati.

Kako pa je v tem oziru v zadrugah?

Na prvi pogled se zdi, da pri prodajalcih v zadrugi trgovini za prodajo ni treba posebnega znanja.

Ako se konzumenti združijo v zadrugi radi skupnega nakupa blaga, ako ga vodstvo samo razdeljuje, ako naj ta združitev ravno zasigura odjem in prepreči nepotrebne reklamne stroške, potem pač ni treba misliti na umetnost prodajanja, pridobivanje odjemalcev in pospeševanje prometa.

Konzumenti so se združili ravno radi tega, da se zaščitijo pred premočjo producentov trgovcev, da uidejo diktatu njihovih cen in uplivu njihove reklame.

Komaj se jim je to posrečilo, naj jih zopet objame trgovski duh v lastni zadrugi!

Toda vsak prodajalec v zadrugi ve, da člani zadruge ravno tako potrebujejo njegove pomoči, kakor odjemalec trgovčeve.

Člani zadruge pa tudi dobro vedo in se zavedajo, da ima zadruga v svojih skladiščnikih, prodajalcih in prodajalkah ono osebje, ki služi napredku zadrugne trgovine, ker vidi v njih tudi agitatorje za zadrugno trgovino.

Razlika toraj med prodajalcem pri trgovcu in prodajalcu v zadrugi ni v njih delu, marveč v notranjem razmerju do člana.

Skoro bi se lahko govorilo o tretjem činitelju v zadrugi, ker mora zadrugni prodajalec služiti članu in podjetju.

Ta činjenica je ono, česar predstavlja edinstvo zadruge napram nasprotstvu interesov med trgovcem in konzumentom.

Zato ima zadrugni prodajalec veliko lažje in ugodnejše stališče, kajti tudi takrat ko ščiti interes zadruge, ščiti istočasno interes članov, ki tvorijo zadrugo.

Zadrugni prodajalec je vsled tega lahko sluga zadrugnih članov, ker oni tvorijo skupnost in lastnino podjetja.

Zato bi bilo želeto, da vsi člani vidijo v prodajalcu svojega zaupnika, ki ščiti korist zadruge in s tem tudi delež konzumenta poedincev v zadrugi.

Radi nasprotstva interesov med trgovcem in odjemalcem so nastale zveze odjemalcev, ki jih imenujemo zadruge.

Te zadruge zahtevajo od svojih članov socialno uvidevnost, razumevanje in obzirnost za težave, v katerih se nahaja prodajalec.

V zadrugi mora biti taka uvidevnost in razumevanje nekaj samo ob sebi umevnega.

Kajti k zadrugi družini spadajo tudi zadrugni prodajalci in uslužbenci in ako nudijo svojo pomoč članom, je dolžnost članov, da jim to delo olajšajo.

In kako? Ali je res neobhodno potrebno, da se nakupuje zadnjo minuto, ko je treba trgovino zapreti?

Ali je res potrebno, da se vsaka želja izraža kolikor mogoče nedoločno, vsaka pritožba pa na čim žaljivejši način?

Temu se lahko izognemo in se moramo izogniti.

Je prilika za stotere prijateljske usluge, ki si jih lahko napravljata odjemalec in prodajalec in slučajno srečanje dveh oseb, ki sta si sicer popolnoma tuji, lahko spremenijo dobrohotne oči in prisrčne besede v iskreno veselje, sredi puste vsakdanjosti.

Ta način življenja se more in se mora udomaćiti v naši zadrugi.

Ali smo povsod že za to dozoreli?

Ali imamo smisel za to in voljo za to?

(Po »Genossenschaftsidee«.)

Naša prodajalna

Kdor je poslušal kritiko o naši stavbi v Šiški na zadnjem občnem zboru, kako so nas trgali, bi mislil, da je vse za nič in vse ponesrečeno.

Prišli smo v druge prodajalne, v Mariboru in na glavnem kolodvoru, in vidimo, da ni bilo naše tako slabo.

Imamo tehnično precej dobro urejeno trgovino, kolikor se je pač dalo na malem, tesno odrejenem prostoru narediti. Sami domači patenti in domisleki! Marsikdo jih ni videl ali jih sploh ne opazi, dosti imamo

starejših članov, ki sploh še niso videli naše nove trgovine. Evo naših patentov:

Oddelek za moko se razloži in gre moka z električnim dvigalom v skladišče v prvem nadstropju. Prostor za 4—6 vagonov moke. Po dveh lijakih (samo dve odprtini v stropu) se dirigira moka (ogg, og, 2, 5, 6, koruzna moka in kor. zdrob). Moka teče skozi nastavek direktno v vrečo, nastavek se tesno zapre sam od sebe, čim spusti uslužbenec ročaj. 20 ali 80 kg izda v par sekundah; za to delo je rabil preje, ko je z vevnico zajemal vso moko tudi par minut.

Podobno se izdaja koruza, ki pa pri teče po cevi iz podstrešja, iz zaboja z vsebino za 1500 kg koruze.

Trgovina: Papirnate vreče so zginile iz žeblov in kljuk. Skrite in sortirane so lepo v podstavku pod čajem; je bolj okusno in praktično kot preje oz. kot v trgovinah, kar smo jih dosedaj videli. —

V trgovino ne vlačimo več olja (namiznega in olivnega) v sodih. Sod ostane kar v kleti; potom sesalke se spravi olje skozi strop direktno v 3 bazene za olje. Kar ostane olja v sodu, se iztoči v nalašč za to pripravno posodo; ko se ta iztoči, teče olje že skozi mrežo, kjer se filtrira. — Bolj snažno in mnogo manj truda in stroškov kot preje. —

Ker se strdi pozimi olje v sodu, in se ga težko spravi iz soda, — povečini pa ga ostane primrznjenega po par kil v sodu, smo naredili sedaj na pripravnem mestu kabino, kjer se celi sod segreje polagoma do dobro tekočega stanja (ca 18° Celzija), nakar se ga prevlači k sesalki ter izprazni.

V tej kabini se dá dobiti iz soda za mast vso preostalo maščobo, ki se je ne (bi smelo!) sme iztrgati — in dobi se pri sodu ca. ½ kg take masti. Če prodamo to mast za milo ali sveče — splača se delo, in naši patenti.

Pri prometu, kot smo ga imeli dosedaj v Šiški, predstavljajo naši patenti vrednost, profit najmanj 30.000 Din letno (to je dva delavca) — in si prihranijo ostali nervoznost. Brez teh patentov sploh ne bi zmogli navala v mesecih maj-september, ko smo prodali en sam dan za 200.000 Din blaga.

K modernemu znanju naše trgovine, k poštenu in hitri postrežbi pripomorejo tudi novo nabavljene avtomatične tehtnice (do 15 oz. 20 kg). —

V prodajalnah Maribor kor. kol. in Ljubljana gl. kol. bomo še letos pustili montirati podobno sesalko za olje, ter nabavili nekaj avtomatskih tehtnic.

S. Č.

Najemnine

plača zadruga: Za lokale Gospodarske poslovalnice v Ljubljani 60.000 Din letno. Za najem in obrabo vsega inventarja Din 12.000.— letno, za skladišče živil v Mariboru Din 12.000.— letno. To je čista najemnina brez doklad, gostaščine itd. Skupaj 84.000.— Din.

Je dosti in ni dosti. V smislu čl. 82 Uredbe o nab. zadrugah in pravilnika Min. Saobračaja za Nabavl. zadruge št. 14.824 iz l. 1920, bi nam mogla dati železniška uprava lokale zastonj na razpolago. Če plačamo 84.000 Din letno mesto ničesar, je to dosti. Ako se upošteva, da predstavljajo lokali in poslopja v Ljubljani in Mariboru vrednost od najmanj 4.000.000.— Din, plačamo 2% od te svote najemnine, kar ni dosti. Saj plačamo za mal lokal v Mariboru (podružnica Melje) 1400.— Din na mesec.

Ugodnosti, ki nam je zajamčena po zakonu, ne bomo pozabili in započeli takoj akcijo, da se nam opusti vsaka najemnina.

Zadruga sicer prenese tako najemnino, ki navsezadnje ni dosti v primeri z najemnino, ki jo plačujejo trgovci. Toda čemu plačevati, če ni potreba. Državna uprava se je od leta 1920 tudi spremenila v toliko, da se zaveda danes, da ni denarja, da je treba štediti in iskati vsak krajcar. Vsaj pri železničarjih in državnih nameščencih tako postopa. Da sem jaz železniška uprava, bi rekel: »Najemnina ni velika, lahko jo plačate, toda ne meni, znesek dajte za stanovanjsko akcijo«. — Pravzaprav smo to idejo že čuli, in ideja ni napačna.

Recimo, da se določi teh 84.000.— Din za amortizacijo kapitala, ki se ga investira v stanovanjsko hišo. Obresti kapitala bi se krile z najemnino, in stavba je pri malih najemninah plačana v 15 letih. Pomagano bi bilo s tem železničarjem in železniški upravi, ki se vedno lovi za kredite. Ali če bi dali to svoto ali vsaj polovico tega na razpolago »Bajtarjem« kot brezobrestno posojilo in rezervni fond. S tem dobi »Bajtar« malo več življenjske sile in hrbtenico za večje denarne operacije, katerih sedaj brez rezervnega kapitala ne sme podvzeti in riskirati.

Več kot najemnina bi nas stalo osobje, katerega bi morali najeti, ako se člani ne držijo vsaj nekoliko dosedanjega reda in termina. V Šišenskih lokalih so se morali razporediti na 20 dni, ker je gnječa ljudi navadila in pripravila do reda. Prišli smo v precej večje lokale, in je sedaj ko ni še toliko članov pristopilo, dana možnost, da se spravijo in kupujejo samo v 10 dneh v mesecu. Tu se morajo člani zavedati, da je

škoda, najemati več ljudi od 1. do 8., katere se mora plačati potem celi mesec, ko tudi dela nimajo. Vsak izdatek gre na račun premoženja zadruge, to je na račun celokupnega članstva. Kot dobri gospodarji se moramo izogibati nepotrebnih izdatkov. Nered pri nakupovanju stane zadruge lahko tudi 200.000.— Din letno in več.

Če bi dali še ta znesek, ki se ga lahko prihrani, ako se držijo ljudje reda in termina, za stanovanjsko akcijo? ...

Celo vprašanje bomo pokrenili na občnem zboru, če ne preje, da slišimo mnenja delegatov in članov; kaj bi rekli, če se v tem smislu začnemo pogajati z železniško upravo. Sicer pa prosimo že sedaj pismene ali ustmene kritike in predlogov k temu vprašanju.

Vse je seveda račun brez krčmarja, pristati mora na to tudi železniška uprava. Na pameten predlog pa pristane morda tudi železnica.

Stavbna zadruga „Bajtar“

Že v svoji 7. letošnji številki je »Zadrugar« na kratko omenil, da imamo v Ljubljani stavbno zadruge železniških uslužbencev pod imenom »Bajtar«. Treba je, da danes seznanimo svoje čitatelje o življenju in programu te za železničarje ne malo važne zadruge.

Stavbno zadruge »Bajtar« so pred štirimi leti ustanovili nekateri železničarji, možje, ki so uvideli, da bi se na združni osnovi dalo mnogo doseči. Da se na eni strani ublaži stanovanjska beda, na drugi strani pa da se podjetnejšim železničarjem pripomore z združnimi sredstvi do lastnih domov.

Kakor povsod z vsem, je tudi za zadruge »Bajtar« bil začetek težak. In še je težak. Težak zato, ker se ji do sedaj ni posrečilo, dobiti večjih denarnih sredstev in z njimi pokazati boljših, vidnih uspehov v svojem delu.

Ker zadruga do sedaj ni mogla pokazati vidnih uspehov, ni mogla pridobiti večjega števila članstva.

S pridobivanjem članstva je danes sploh križ. Težko materialno stanje železniškega osobja je krivo, da železničar tiste svoje pičle plače ne more uporabljati za namene, od katerih nima vidnih koristi.

Naš železničar pa dalje misli tako: »Čemú neki pristopiti k stavbni zadruge »Bajtar«, ko vendar od nje nimam kaj pričakovati!« Res je, če ne misli sam graditi ali če že ima svojo lastno hišo, ali če mu ni za to, da bi se omilila stanovanjska beda in draginja, nima od stavbne zadruge on

sam za-se res ničesar. To je pa ravno tista hiba, na kateri in vsled katere trpimo, žalibog, vsi. To je načelo sebičnega samoljubja, načelo, ki mu je cilj lastno blagostanje ene osebe. To sebično samoljubje onemogoča in ovira razvoj in razmah velikih socijalnih del, od katerih bi naj imela koristi splošnost, s tem pa posredno tudi vsak posameznik. Lepo je, da mislim mnogo na to, kako bi ustvaril lepše in prijetnejše življenje sebi. Ni pa lepo, da nič ne mislim na usodo svojega bližnjika, posebno ako se mu ne godi preveč dobro. Lepo je, da si sam postavim hišo ali si jo kupim; še lepše je, ako poleg tega gledam tudi na to, da po svojih skromnih močeh podpiram v tem pogledu tudi svoje tovariše, ki še niso tako srečni, da bi imeli tudi oni svoj domek.

Če smo možje na svojem mestu in ne sebičneži, je naša dolžnost, da podpremo po svojih močeh vsako stremljenje, ki gre za tem, da se doseže stanje boljšega, splošnega socijalnega zadovoljstva. Tako stremljenje zasleduje tudi stavbna zadruga »Bajtar«. Ta zadruga noče, da bi bil srečen in zadovoljen samo eden ali par njenih članov, ne, ona hoče, da z združenimi močmi vseh železničarjev klobi denarnih sredstev za to, da železničarji postanejo prej ali slej lastniki vsaj skromne hišice in da bodo gospodarji na svojih neoporečnih tleh. Ali ni cilj nas vseh, da dobi vsak izmed nas čimprej svoj lastni dom z vrtom? Kdo bi takega stremjenja ne podprl po svoji moči? In tudi če sam že imam hišico, me bo veselilo, ako jo bom pomagal postaviti tudi tovarišu, ki je še nima.

To je cilj stavbne zadruga »Bajtar«. Z združenimi močmi vseh naših železničarjev hoče zadruga doseči, da v teku let dobi vsak železničar lastno hišico z vrtom.

Drzen in smel je ta cilj »Bajtar«-ja na videz, toda mogoč in dosegljiv je, dosegljiv tedaj, ako se vpiše kot član »Bajtar«-ja vsak železničar ali vsaj vsak drugi ali tretji. Če pomislimo, da je pri ljubljanski železniški direkciji okoli 12.000 uslužbencev in delavcev in se jih vpiše za članke »Bajtar«-ju vsaj 6000, bi imela zadruga skoraj 2.000.000 Din zadruga glavnice. S to vsoto bi se dalo polagoma mnogo storiti: gradile bi se eno-, dvo-, tudi večdružinske hiše, ki bi počasi in v teku let prešle v last članov, dajala bi se lahko gradbena posojila itd. Vsaka hiša bi imela svoj vrtec.

Toliko danes samo na kratko v življenju in programu »Bajtar«-ja; še veliko je povedati o socijalnem programu te zadruga, toda o tem prihodnjič več.

Omenimo naj samo še to: Kdor želi postati član, naj izrazi to željo po dopisnici na naslov:

»Bajtar«, stavbna in kreditna zadruga železniških uslužbencev r. z. z o. z. v Ljubljani (Ljubljanski dvor).

Pogoj za sprejem člana v zadruga »Bajtar« je, da dotični izpolni priglasnico in plača vpisnino 50 Din in vsaj en delež 250.— Din (ev. v obrokih).

0 stavbni in kreditni zadrugi „Bajtar“

Marsikateri železničar še do danes ne ve, da obstoja v Ljubljani železničarska stavbena zadruga »Bajtar«, ki si je nadela nalogo pomagati vsem železničarjem pri gradnji hišic, bodisi z nasveti, nabavo cenekega stavbenega materiala, preskrbo brezplačnega prevoza vsega stavbenega materiala na progah območja direkcije Ljubljana in stavbenimi krediti v kolikor to njene finančne moči dopuščajo. V letošnji gradbeni sezoni so se člani zadruga v veliki meri poslužili ugodnosti brezplačnega prevoza materiala, kar je članom pocenilo stavbo za marsikateri tisočak. Zidalo je v tej sezoni okoli 30 članov, ki so bili deležni ugodnosti, ki jih nudi »Bajtar«. Zidna strojna opeka prvovrstna se je dobavila članom iz Ormoža in Gor. Radgone po 40 para komad postavljeno v Ljubljano ali drugo postajo, kjer si je posameznik želel. Nekaterim članom je preskrbela zadruga dostavo stavbenega materiala na odprto progo odnosno na dovlačnice privatnih strank brezplačno. Tudi v tem slučaju si je član marsikak dinar prihranil na izdatkih za prevoz.

Za bodočo stavbeno sezono namerava »Bajtar« si zamisliti načrt v sledeči obliki: kupilo bi se v neposredni bližini Ljubljane in železnice kompleks stavbenih parcel za primerno odgovarjajočo ceno. Na teh parcelah naj bi se postavile več, po gotovi tipi zidane hišice. Vse te hišice bi gradil naenkrat samo en stavbenik. Zadruga bi si zagotovila primeren gradbeni načrt in proračun, na podlagi katerega bi vabila vse svoje člane, ki se zanimajo za ta načrt, da se priglasijo. Ševeda je predpogoj temu načrtu, da se priglasijo dovoljno število interesirancev.

Torej, kdor se za to akcijo zanima, naj se že sedaj priglasijo kot član zadrugi in pride osebno v zadruga lokal »Bajtarja«, ki se nahaja v poslopju »Ljubljanskega dvora« v Kolodvorski ulici, IV. nadstropje in sicer med uradnimi urami v ponedeljek med 18. in 19. uro, v sredo in petek med 15. in 16. uro, kjer bo dobil vse podrobne informacije.

Sredstva za zgradbo hiše.

Glavno vprašanje se vrti okoli denarja. Kdor hoče v Ljubljani zidati, mora računati najmanj na 120.000.— Din, če hoče napraviti hišo, katero mu bo pomagal plačevati še en skromen najemnik.

Predlanskem in lani je dajalo na razpolago kredit Min. za socijalno politiko, ugodno po 5%. Toda le v slučajih, da je imel prosilec že parcelo in 25% gotovine od proračuna, 75% so mu dali posojila, največ do vsote 100.000 Din.

Kredit je zdavna porabljen, daje se nova posojila iz tega fonda le v oni meri, kolikor se steka denarja od vračujočih se posojil. To je malo, na katero ni računati, da bi ga dobil nov prosilec.

Akcija Oblastnega odbora; o tej pišemo prihodnjič. Vsaj obljubili so nam članek.

Bomo videli, kako bo z akcijo Saveza nab. zadrug, koliko bo dal na razpolago stavbenim zadrugam, posebno našemu »Bajtarju«.

Tam bi se dobilo posojilo po ca 5%, kar se nekako prenese. Kjer se mora iskati posojilo po 8 do 10%, tam je že zguba, ako se gre za večjo vsoto.

Še enkrat 10 Din

Neko časopisje ve vedno pisariti o »falitnem« Savezu nab. zadrug, da morajo sedaj drž. nameščenci plačevati za Nabavljajčko zadruga v Beogradu. — Kot da bi bili pred volitvami za v parlament. Slabe informacije, nepoznavanje, ali zavestna laž...

Akcija se je izvedla brez vednosti in proti volji Nab. Zadrug. Govorili so proti nasilju, o principu, kaj če pride jutri kdo drug z novim podobnim »davkom«. — Mi smo o tem pisali že v juniju 1927. — Letos ne ponavljamo tega, kar se drugod čita. V zadnji številki »Zadrugarja« smo stavili nekaj drugih podobnih, bolj kričečih primerov dvomljivega denarja. — Dobili nismo nobenega vprašanja! Ne zagovarjamo te akcije — če se pa že denar odteguje in zbira, bi bilo nepremišljeno, da bi danes protestirali in uganjali demagogijo, jutri bi pa prišli skesano — prosjačiti za posojilo.

Sicer Nab. zadruga ne rabi tega denarja, hranilnici ni zanj dosti mar, in bi ga morda brez nadaljnega odstopila, ali uporabljala v lastnem obratovanju za stavbene namene. Za tekoče potrebe ima hranilnica dovolj denarja, že sedaj daje manjša posojila za produktivne — stavbene svrhe iz lastnih sredstev. —

Saj je dosti drugih, ki protestirajo. — Mi smo v letu 1921 podobno pustili prote-

stirati »Denar nazaj«; prišli smo do našega denarja na ta način, da smo si ustvarili Nab. zadrugo, in dobili plačane vbrane deleže. Upamo, da bo sedaj podobno.

Zadružništvo po svetu

Enkrat smo že pisali na tem mestu o zadružništvu v Rusiji, katerega poročilo smo posneli po nekem izveščju, ki izhaja v Moskvi.

Po novejših podatkih se je zadružništvo v Rusiji zelo, zelo pomnožilo.

Sovjetska zveza (Centrosujez) je glede števila zadrug prva med državami na svetu.

Indijsko zadružno gibanje zavzema največji napredek v kreditnih zadrugah.

Po podatkih »navodila za komunistične agitatorje« je znašalo število vseh zadrug (Centrosujeza) v letu 1926 — 100.000, dve leti poprej pa le 65.000. Število članov se je v isti dobi pomnožilo od 10 na 20 milijonov članov, dočim je znašal promet 6 milijard rubljev.

Leta 1913 so imele zadruge 15% vse ruske trgovine v svojih rokah, v letu 1926 pa že 45%.

Leta 1926 je bilo na kmetih 25.000 zadrug s 40.000 prodajalnami in 11 milijoni članov. V poljedelskih in kreditnih zadrugah je bilo lani zbranih 30% vsega kmetijskega prebivalstva, v prvi vrsti srednjih in malih kmetov; 60.000 kmetijskih zadrug je bilo združenih v 8 centralah za prodajo produkcije.

Promet se je v letu 1926 podvojil in je znašal 1200 milijonov rubljev.

Temu sorazmerno se je dvignilo tudi število članov. V letu 1926 jih je bilo dva milijona, lani pa 5 milijonov in pol.

K poljedelskim zadrugam prištevajo tudi 20.000 skupno obdelovanih posestev in 13.000 kreditnih zadrug.

Udeležba države na kreditnih zadrugah znaša 40%, udeležba nevtralnih zadružnih organizacij 37%, udeležba kmetov samih pa 23%.

Moč zadružnih elektrarn je znašala koncem leta 1925 — 480.000 kilovatnih ur, dočim je za gospodarsko leto 1926/27 v načrtu zgraditev še za nadaljnjih 280.000 kilovatnih ur.

Splošno gre število zadrug zelo brzo navzgor.

Promet konzumnih zadrug je znašal v letu 1925-26 8 milijard in 200 milijonov rubljev. (En rubelj je okoli 29 dinarjev).

Neoporečno pa je, da zadružna trgovina spodrina privatno trgovino in da je visoko nad državno trgovino vsaj kar se tiče organizacije in režije.

Zanimivo je organizacijsko, kulturno in vzgojno delovanje konzumnih zadrug.

Tako pri Centrosujezu kakor pri vseh ostalih stopnjah zadružnega sistema so ustanovljeni za izobrazbo članstva posebni oddelki. Zadruge imajo nad 2000 učiteljev (instruktorjev).

V Leningradu se nahaja višja zadružna šola in višji zadružni tečaj Centrosujeza.

Vrhu vsega so na drugih visokih šolah Sovjetske zveze, posebne zadružne fakultete.

Vsako leto izvežbajo 2800 dijakov za zadružne funkcionarje.

Centrosujez ima lastno založbo knjig, ki vodi obširno trgovino s knjigami.

Centralni zadružni dnevnik »Koooperativna žizn« (zadružno življenje).

Izdatki za vzgojno delo znašajo pri Centrosujezu 11,5% vseh izdatkov.

Izdatki vseh konzumnih zadrug v izobraževalne namene znašajo 20 milijonov rubljev.

Vendar je tudi ta vsota premajhna, da bi prebivalstvo dvignila na zadostno gospodarsko in duševno višino.

Zadružno gibanje trpi zelo na nezanesljivosti upravnih članov in nastavlencev.

Ogromne poneverbe se sicer drakončno kaznujejo in se borijo proti njim z največjo energijo.

Zadružno gibanje v Rusiji se je prehitro razvilo, duševna pripravljenost ljudstva pa ni mogla iti z njim vstric.

Brezprimerno negovanje in podpiranje zadružništva od strani države je pa pripomoglo k birokratizaciji zadružništva, ki je pokrepilo misel, da niso zadruge v Rusiji nič drugega, kot državne trgovine.

Vendar se bo samopomoč tudi hitro širila, ki bo zmanjšala ovirajoč vpliv državne pomoči.

Čeravno bi zadružništvo v Rusiji brez državne pomoči nikdar ne moglo tako napredovati, je vendar potrebno, da se osebnost višje ceni: s tem bo možno intenzivnejše in kvalitativno boljše delo.

Železničarski hranilni in posojilni zavod

Statistični pregled članstva, vlagateljev in posojilojemalcev ter denarni promet za 3. četrtletje 1928.

Članstvo: Koncem leta 1927 je bilo članov 382; od 1. I. 1928 do 30. IX. 1928 je pristopilo članov 187. — Stanje članov 30. septembra 1928, 569.

Vlagatelji: Koncem meseca decembra 1927 je bilo vlagateljev 382; od 1. I. 1928 do 30. IX. 1928 je pristopilo članov 157. — Stanje članov 30. septembra 1928, 569.

Posojilojemalci: Koncem meseca dec. 1927 je bilo posojilojemalcev 300; do 30. septembra 1928 je bilo vloženih prošenj za posojilo 324; odklonilo se je prošenj za posojilo 46; ostane 278. — Stanje posojilojemalcev 30. septembra 1928, 578.

DENARNI PROMET.

Vloge: Stanje vlog 31. decembra 1927 Din 538.145,51; od 1. jan. 1928 do 30. sept. 1928 se je vložilo Din 598.884,98. — Skupaj Din 1.137.030,49; do 30. sept. 1928 se je dvignilo 422.513,76; stanje vlog dne 30. sept. 1928 Din 714.516,73; prirastka na vlogah Din 167.371,22.

Posojila: Stanje posojil 31. decembra 1927 Din 496.665,92; do 30. sept. 1928 se je izplačalo posojil Din 827.280,—; skupaj Din 1.374.485,92; do 31. marca 1928 se je vrnilo na posojilih Din 525.907,—. Stanje posojil 31. marca 1928 Din 848.578,92.

Obrestovanje vlog: Najmanjša vloga je Din 20,—. Mesečne vloge od Din 20,— do Din 49,— se obrestujejo po 4%; mesečne vloge od Din 50,— dalje po 5%; mesečne vloge od Din 100,— ali enkratna vloga od Din 2000,— vezano na tri mesečno odpoved se obrestujejo po 7%.

Dviganje vlog: Nevezane vloge do Din 50.000,— izplačuje zavod v uradnih dnevih brez vsake odpovedi.

Uradni dnevi: Zavod posluje izven praznikov ob torkih in sredah od 15. do 17. ure, ob četrtkih od 9. do 12. ure in od 15. do 17. ure.

Posojila. Posojila dovoljuje načelstvo le članom zavoda proti zanesljivemu poročstvu in zastavi službenih prejemkov.

Posojila se zaprošajo s posebnimi tiskovinami (Prošnja za posojilo), ki jih ima zavod v zalogi.

Prošnje za posojilo se obravnavajo v načelstvenih sejah, ki se vrše dvakrat v mesecu.

Prošnje za posojilo je vlagati potom zaupnikov ali neposredno na zavod vsaj do 12. odnosno do 28. vsakega meseca.

Železničarji! Poslužujte se le lastnega denarnega zavoda, ki Vam nudi iste, če ne boljše ugodnosti, kakor vsak drug denarni zavod.

Državni dolgovi

Gotovo bo marsikoga zanimalo, koliko ima naša država dolgov. Zato jih naštejemo po vrstnem redu:

72 milijonov Savezu nab. zadrug.

1. 7% investicijsko posojilo iz leta 1921 Din 496.050.000,—

2. 4% posojilo iz leta 1921 Din 125.390.000,—

3. 8% Bleerovo posojilo: 15.250.000 dolarjev.

4. 7% Bleerovo posojilo D 30,000.000 dolarjev.

5. 7½% boni za odkup orijentalških železnic 119.977.264 francoskih frankov.

6. 2½% vojna odškodnina Din 4.206,606.000.—

7. 5% zunanje posojilo iz leta 1924 200,000.000 francoskih frankov.

8. Dolg Angliji 25,591.428 angleških funtov.

9. Vojni dolg Angliji 2,068.343.— angleških funtov.

10. Vojni dolg Ameriki 62,450.000 dolarjev.

11. Dolgovi vsled inšbruškega dogovora 23,232.614 dolarjev.

12. Predvojni dolgovi kraljevine Srbije 785,109.500 francoskih frankov.

13. 5% londonsko posojilo 216.340 angleških funtov.

14. Predujem bank iz leta 1913 9,600.936 francoskih frankov.

15. Autonomni dolgovi 94,000.000 Din.

16. Dolg Narodni banki 4.069,019.907 dinarjev.

17. Leteči dolgovi 1.200,000.000 Din.

18. Vojni dolg Franciji 1.897,296.240 francoskih frankov.

Gorenji pregled kaže povsem jasno sliko obstoječih dolgov, čeravno posamezne številke niso povsem točne, kakor na pr. se točno ne ve, koliko v resnici znašajo leteči dolgovi in dolg vsled inšbruškega dogovora.

Po kurzni vrednosti našega dinarja bi znašali ti dolgovi približno 30 milijard 970 milijonov dinarjev.

Upošteta pa tu še nista dolga in sicer: dolg za prevzem vicinalnih železnic in en del dolga, ki odpade na našo državo vsled razdelitve turške države.

Vrednost vicinalnih železnic se ceni na 260 milijonov zlatih kron. Poleg tega pa bo treba plačati za izkoriščanje vicinalnih železnic od leta 1918 dalje.

Za amortizacijo turškega dolga, se zahteva letna anuiteta 10,471.000 zlatih frankov.

Ako pa vzamemo še v obzir, da naša država išče še novo inozemsko posojilo, ki ga nestrpno pričakuje za kritje tekočih izdatkov, potem bo dolg še večji.

Vsekakor pa gornje številke govore cele knjige. Če gledamo kako razpadajo naše železnice, potem se moramo vprašati, da li se je dobro gospodarilo, ker povsod in za vsako stvar manjka kredita.

Poškodovan denar

Večkrat se pripeti, da kdo dobi v roke bankovec, ki je strgan ali ga nekoliko manjka. Tak denar je težko oddati naprej, ker se ga vsakdo brani.

Zato je treba pri vsaki zamenjavi denarja paziti na papirnati drobiž, da ga takoj zavrnamo.

Ako ti je pa le ostal v rokah tak poškodovan bankovec, potem narediš najbolje, da ga izmenjaš pri Narodni banki ali pri bližnjem davčnem uradu ali na pošti.

Narodna banka odteguje od vsakega poškodovanega bankovca razen petdinarskega po Din 1·70, za petdinarskega pa Din 0·50.

Če obstoji iz dveh različnih delov sestavljen bankovec, od katerih ima vsak del drugo serijo in številko, smatra Narodna banka tak bankovec za dva poškodovana bankovca in odtegne za vsak del po Din 1·70, to je Din 3·40.

Pri večjih poškodbah oziroma pri onih bankovcih, pri katerih manjka gotov

del, si pa Narodna banka poleg gorenje vsote odtegne še manjkajoči del.

Ta del se razdeli tako, da se razdeli celi bankovec na 100 enakih štiriogelnikov in se potem odšteje toliko enot, kolikor jih manjka.

Pri desetdinarskih bankovcih se račun 1 enota 10 par, pri stodinarskih po 1 dinar in pri tisočdinarskih po 10 dinarjev.

Manj kot četrtnina bankovca se v obče ne honorira.

Te odtegljaje mora plačati vsaka stranka, pa najsibo to zasebnik, javna ustanova ali pa državni urad.

Zato pazite na bankovce ob prevzemu, ker prepozno ugotovljene poškodbe gredo potem v Vašo škodo.

Med nami železničarji žalibog kroži jako malo bankovcev, zato moramo biti stokrat previdnejši.

K. K.:

Potence obrestnih faktorjev

Vrednost, katero doseže 1 Din, ki je naložen x let in se obrestuje po x ‰:

Koncem leta	4 ‰	4 ‰ ½	5 ‰	5 ‰ ½	6 ‰
1.	1·040 000	1·045 000	1 050 000	1·055 000	1 060 000
2.	1 081 600	1·092 025	1·102 500	1·113 025	1·123 604
3.	1·124 864	1·141 166	1·157 625	1·174 241	1·191 016
4.	1·169 859	1·192 519	1·215 506	1·238 825	1 262 477
5.	1·216 653	1·246 182	1 276 282	1·306 960	1·338 226
6.	1·265 319	1·302 260	1·340 096	1·378 843	1 418 519
7.	1·315 932	1 360 862	1·407 100	1·454 679	1·503 631
8.	1·368 569	1·422 101	1·477 455	1·534 687	1·593 850
9.	1·423 312	1·486 095	1·551 328	1·619 094	1·689 481
10.	1·480 244	1·552 969	1·628 895	1 708 144	1·790 849
15.	1·800 944	1·935 282	2 078 928	2·232 476	2·396 561
20.	2 191 123	2·411 714	2·653 298	2·917 757	3 207 141
25.	2·665 836	3 005 434	3·386 355	3 813 392	4·291 879
30.	3 243 398	3·745 318	4 321 942	4 983 951	5 743 502
35.	3·946 089	4·667 348	5·516 015	6 513 825	7·686 109
40.	4·801 021	5·816 365	7·039 989	8 513 309	10 285 514

$$\text{Vrednost} = \left(1 + \frac{x}{100}\right)^{\text{leta}}$$

Primer: Koliko je vloga 500 Din ob 4‰ obrestovanju po preteku 6 let, ako se narasle obresti koncem vsakega leta pripišejo k glavnici?

Rešitev: 1 Din naraste po 6 letih na 1·265.319 Din; 500 Din naraste v 6 letih $(1·265.319 \times 500) =$ na Din 632·66

Zadružni vestnik

Ne pozabite!

mazati podplate na čevljih. Maže se jih z mešanico pol lanenega ali rastlinskega olja in pol ribjega olja. Čevlji ne propuščajjo tako mokrote, v noge ne zebe tako in podplati trajajo skoro polovico dalje kot sicer. Maže se podplate zapored dokler opijajo. Podplat postane trden in elastičen. Tako olje prodaja zadruga za ceno 10.— Din polliterska steklenica.

Krompir

po Din 1·25 dokler traja zaloga. Zelje v glavah po Din 1·10, dokler traja zaloga.

Sode od masti porabne za zelje, vsebina 200 kg se prodaja po 30.— Din.

Poceni se prodajajo otroške obleke, kakor tudi nekaj večjih oblek iz stare zaloge bivše Gospodarske poslovalnice in sicer pod ceno.

Premog.

Že junija meseca smo začeli opozarjati člane, naj si naročijo pravočasno premog za zimo. Malo je pomagalo, dosti se jih ni spomnilo, in sedaj imamo za skoro 50 vagonov starih naročil, ki jih nismo mogli izvršiti. Trboveljska premogokopna družba ne dobi, kot je vsem znano, po-

trebno število vagonov, dalje se ji kupiči kockovec, medtem ko ji gre kosovec sproti izpod rok. Dobavlja nam izjemoma in predčasno nekaj vagonov premoga ako naročimo ob enem tudi kockovec. Kockovec je iste vrste premog, samo drobnejši, za štedilnik je ravno tako dober kot kosovec, za peč je pač treba večjih klad. Je pa cenejši za 10.— Din pri toni. Komur se mudi za premog, naj se izjavi, ako je zadovoljen s kockovcem; je verjetno, da ga bo dobil mnogo hitreje kot kosovec.

Drva dobimo še parkrat; ker je stari sklep izrpan, ne moremo jamčiti, da bo cena ostala ista.

Kolobarje (drva za podkuriti) dobimo te dni večjo množino; svetujemo članom, da si jih naroče, dokler je še jesen in dokler ne pridejo pozimi premočeni kolobarji.

Pozivljamo vse člane, da pošiljajo živežna naročila in knjižice v zabojih za pošiljanje živil in ne s pošto. Dogaja se namreč, da prejmemo zaboje teden dni kasneje in še več kot naročila, in smo med tem že odposlali naročniku živila v naših zabojih.

Prosimo tudi člane, da napišejo trajno čitljivo na svoje zaboje lastno ime in naslovno postajo.

Odpiranje in zapiranje trgovin.

Ker morajo biti trgovine v smislu naredbe Velikega župana v Ljubljani zaprte točno ob 12. in ob 18. uri, sporočamo tem potem vsemu članstvu, da bodo naše blagajnice, kjer članstvo naroča in plačuje živila in druge potrebščine odprte samo toliko časa, da skončajo; trgovina se točno ob 12. in 18. uri zapre.

Prosimo, da se gornje upošteva.

Cenik živil za mesec november 1928

Na reklamacije se ozira le takoj ob prejemu blaga!

Mlevski izdelki.

Moka pecivna, ostra	kg	4 40
Moka mehka 0	"	4 40
Moka krušna št. 2	"	4 10
Moka krušna št. 4	"	3 80
Moka krušna št. 6	"	3 20
Moka ajdova II a	"	4 80
Moka ajdova I a	"	6 —
Moka ržena	"	4 —
Moka koruzna	"	3 40
Moka krmilna	"	2 40
Zdrob pšenični	"	4 80
Zdrob koruzni	"	4 40
Otrobi pšenični	"	2 20

Testenine.

Makaroni jajčni	kg	9 40
Makaroni domači	"	8 40
Makaroni jajčni v kartonih	"	12 —
Špageti	"	12 —

Zrnje.

Riž I. vrste	kg	9 —
Riž II. vrste	"	7 —
Koruza v zrnju	"	3 40
Kaša prosena	"	5 —
Ješprenj domači	"	5 —
Ješprenček za juho	"	9 —
Fižol koks	"	9 50
Fižol rudeč	"	8 20

Sladkor.

Sladkor v kockah	kg	15 20
Sladkor sipa	"	13 40
Sladkorčki (bonboni)	"	24 —
Sladkor v prahu	"	15 40
Kandis	"	24 —

Kava

Kava Perl	kg	66 —
Kava Portorico	"	64 —
Kava surova I. vrste	"	54 —
Kava surova II. vrste	"	46 —
Kava žgana	"	64 —
Kava žgana »Special«	"	74 —

Kavne primesi.

Kava Kneipp	kg	14 —
Kava žitna	"	8 —
Kava vidrova	"	13 —
Kava figova	"	22 —
Kava Enrilo	škatla	16 —
Kava Enrilo	kg	22 —
Cikorija Franck	"	18 —
Cikorija kolinska	"	17 —

Drugi predmeti.

Mast domača	kg	31 —
Cereš mast, bela	"	28 —
Ceres mast, rumena	"	28 —
Čajno maslo Ia	"	52 —
Čajno maslo IIa	"	44 —
Kuhano maslo	"	40 —
Paradižniki na vago	"	20 —

Delikatese.

Krače	"	16 —
Slanina krušna	"	28 —
Slanina »Hamburška«	kg	30 —
Slanina prekajena debela	"	32 —
Slanina papricirana	"	30 —
Salame navadne	"	18 —
Salama letna	kg	26 —
Šunkarica	"	34 —
Kranjske klobase	kom.	5 —
Reberca	kg	28 —
Prekajeno meso	kg	28 —
Svinjske glave brez kosti	kg	18 —
Sir trapist	"	26 —
Sir pol ementalški I.	"	34 —

Sir Permazan	"	80 —
Maggi na drobno	dkg	1 75
Juhan velike	stekl.	12 —
Juhan male	"	6 —
Juhan na drobno	dkg	1 10
Guljaž goveji	škatle	8 —
Jetrna pasteta	"	6 —
Sardelna pasteta	"	7 —
Keksi	kart.	24 —
Keksi fini	1 kg	50 —
Otroški piškoti	"	15 —

Sadje.

Češplje suhe bos. 80ice	kg	10 —
Orehi celi	"	8 —
Rožiči celi	"	7 —
Mandelni Ia	"	60 —
Rozine fine	"	35 —
Grozdiči - Vamperli	"	20 —
Čebula	"	3 —
Česen	"	12 —
Limone	komad	1 50
Jabolka namiz.	"	3 60
Kostanj	"	2 50

Tekočine.

Kis vinski	liter	6 —
Kis dvojno močan	"	4 —
Olje namizno	"	18 —
Olje bučno	"	20 —
Olje olivno	"	20 —

Potrebščine za perilo.

Milo Benzit	komad	5 —
Milo Schicht, terpentini	kg	17 —
Milo Schicht	kg	15 20
Milo Zlatorog	"	14 —
Milo Zlatorog, terpentinov	"	16 —
Milo Gazela	"	14 —
Milo v kockah ala Marseill	"	15 —
Milo toaletno »Apolo«	komad	7 —
Milo toaletno »Elida«	"	8 —
Milo toaletno »Speick«	"	6 —
Milo toaletno »Glycerin«	"	9 —
Milo toaletno »Mandeljnov«	"	9 —
Milo toaletno viola	"	4 —
Milo toaletno »Marija«	"	10 —
Milo za britje	"	3 —

Potrebščine za čevlje.

Krema črna	škatla 5, 7, 12	
Rujava krema	"	5 —
Olje za mazanje podplatov 1/2 l stekl.	stekl.	10 —

Druge potrebščine.

Kalodont za zobe	tuba	7 —
Krtače za zobe	kom.	12, 8
Vim, (čisti vse)	"	3 50

Izdajatelj: »Nabavljalna zadruga uslužbencev državnih železnic v Sloveniji«. Telef. 2641.
Glavni in odgovorni urednik Fr. Rupnik, tisk
tiskarne Makso Hrovatin; vsi v Ljubljani.